

DEO DUCTE
MEDITATIO S. EVANGELII
FERIÆ
PASSIONIS
CHRISTI
Sive
LONGÆ DIEI VENERIS
Additis S. Patrum dictis, Quæstio-

numq; aliquot decisione, ad uberiorem textus, cùm opus est,
explicationem, & Heterodoxorum refutationem.

QUAM

In Regia Aboënsi Academia.

P R A E S I D E

DN. A E S C H I L L O P E T R Æ O
S. S. Theol. Doct. Profess. & Civitatis ejusdem Pastore.

*Examini subiicit, in Auditorio Majori, horis solitis
Ad diem Februarij 14. Anni 1651.*

GABRIEL GREGORII ARCTOPOLITANUS
F I N L: S:æ R:æ M:tis Stipend.

(A) *Theophylactus in 23. Luc. v. 32. u. 3 ad 47.*

Cporetbat sane Christum portare primum crucem suam ut offendaret imperium super humeros suos.

(B) *Origenes Homil: 35. in Math.*

Adhibitus est Simon ut omnibus innotesceret, quod non sibi debiram mortem, sed homines nubus obiret; nec solum servatorem conveniebat recipere crucem suam: sed & nos conveniebat portare eam, salutarem nobis angarians adimplentes.

A B O E

Excedebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. Anno. 1651,

Plurimum Reverendis, Excellentissimis atq; Clariß. VIRIS
Academic aboenis Professoribus dignissimi, utriusq; Consistoriis
rj adsefforibus Equissimis.

DN.M. GEORGIO ALANO, S.S. Theol:P.

Publico Pastor i Nädendaal & Reife gravissimo

DN. M. MARTINO STODIO, Lingg: P.
Expeditissimo, Past: in Lundodignissimo.

DN. M. NICOLAO L. NYCOPENSI,
Log. & Poës: P. acutissimo,

DN. M. SAMUEL I HAKEMAN Eloquentia
Profess: laudatissimo:

Mecenatibus & praeceptoribus meis quovis reverentie titulo devenrandis, S.P.P.

Nullus dubito Patres Acad. plurimum colendi, quin antiquum in pre-
vehendu Musis, Musarumq; cultoribus obtineatis: Itaq; ad vos venio,
demissore rogans vultu ut me fecut hactenus, ita porro vestra dignum clien-
tela reputetis. Neq; ut opinor, molestia vobis erit mea oratio, cum omnes
vos salutis mea cupidissimi, cognoverimus. Aut cujus ego patre-
ciniu[m] potius exspectam, quam vestrum vestriq; familiu[m], de quibus omnes
beni bona omnia loquuntur: quorum singularem in tanta dignitate, mos
blessiam, in consilijs communicandis prudenter, in congressibus publicis
animi presentiano, in sermonibus eruditio[n]em, omnes decantant, colunt &
observant. Desisto vos pluribus onerare laudibus, cum omni genere lan-
du decantata sibi VV:m RRs D Dtrum, nomine. Vobis igitur Viri Pre-
clariss: me iorūm do, accipite, acceperum servate. Ego mea fide spondeo fu-
turum, ut gratum me fuisse vosq; semper parvantis loco coluisse, intelligatis.
Valere Mecenatus Exopt: hoc q; chartaceum minu[m] in summa observantie
gratissimani rei p[ro]p[ri]e habete, dñe feliciterq; viruite, valete.

R.R is VVs. D.Dbus.addictissimus

GABRIEL ARCTOPOLITANUS

FERIA PASSIONIS CHRISTI
Sive
LONGA DIE VENERIS.

In Sancta & Summe Laudande Trinitatis, Patris, filii,
& Spiritus Sancti Nomine.

Pater credentium Abrahamus, cum filium Isaacum ad mandatum Domini immolare vellet, ac per Angelum caritatis admoneretur, ne pueru quicquam faceret, satu enim iste innostuisse fidem ejus: levatis oculis vidit post tergum arietem inter vepris harentem cornibus, quem assumens obtulit in holocaustum loco filij Gen: 22. In hac historia pulcherrimus typus continetur passionis Christi, cuius hoc anni tempore memoriam pie & devotè ex Ecclesiæ laudabili constitutio-ne recolimus. Diem quod attinet, quam memoriam passionis & crucifixionis Christi quotannis celebramus in nostris Ecclesijs, vocatur Longa dies veneris; non quod plures aut longiores horas contineat, quam dies subsequentes per aliquot menses: sed inde Longæ diei nomen habet hic dics, quod Christus salvator noster summoperè desideravit hunc diem, quo redemptionis nostræ opus perficeret. Huc cursum direxit cum Hierosolymam tenderet cum duodecim discipulis ac diceret: Ecce! consummabuntur omnia quæ scripta sunt de filio hominis. Lue: 18. Dicitur Longa dies etiam inde, quod gravissimos cruciatus salvator noster victimam sustinuerit, prout querela de illis instituitur a salvatore P'al: 22. v. 7, 8, 13, 14, 15. ad 20. Ceterum quo ad Historiam Abrahami immolaturi filium Isaacum, &

Isaæi liberationis, & arietis immolationis loco Isaaci, Abrahamus senex imago & typus est Dei, quantum attinet ad dilectionem & charitatem erga suum filium unigenitum, de qua charitate testatur ipse pater in Baptismo Christi de cœlo in hunc modum loquens: Hic est filius meus dilectus unicè mihi placens. Math. 3. Et in Christi clarificatione idem testatur Pater de hoc filio: Hic est filius meus dilectus mihi unicè placens. Math. 17. Verum inter amorem patris coelestis erga suum filium unigenitum, & inter amorem Abrahami, ut patris terreni magnum est discribens: Pater enim coelestis multò magis diligit suum filium; quam patres terreni suos amant liberos. Luc. 11. Et sicut Abraham exigente mandato divino proprio filio non parcit; Ita pater coelestis hoc exigente generis humani salute, non parcit ei; Sed pro nobis omnibus tradit illum, nec illum ut Isaacum mastimationem & mortem evadere finit, nec Christus repugnat, sed ut Isaacus finit se eligari, cruci affigi & tandem occidi. De quo uberioris in hodierno textu.

O Remus etiam Deum, ut hodiernum festum ita celebrare, E. vangelium, ita meditari queamus, ut cedat in nominis divini gloriam, nobis in augmentum & incrementum doctrine, & honorum operum, in quem & fiduciam, & tandem in aeternam beatitudinem: Dicamus igitur. Pater noster &c.

Evangel. Luc. 23, v.32. usq; ad 47.

DUcebatur a Galilæo duo facinorosi cum eo, ut interficerentur. Et postquam venerunt in locum, qui vocatur Calvarie, ibi crucifixerunt eum & facinorosos, unum quidem à dexteris alterum verso, à sinistris. Jesus autem dicebat:

Pater

Pater remitte illis, non enim sciunt quid faciunt. Devidentes vero vestimenta ejus miserunt sortes. Et stabat populus spectans. Et deridebant eum principes cum eis dicentes: Alios salvos fecit, se nunc salvum faciat, si hic est Christus Dei Electus. Illudebant autem ei milites; Accedentes acerbum offerentes ei. Et diecentes: Sit ues Rex Iudaorum salvum te fac. Erat autem superscriptio scripta super eum literis Graecis, Latinis et Hebraicis: Hic es Rex Iudiorum. Unus autem ex his qui pendebant latronibus, blasphemabat eum, dicens: Si tu es Christus, salvum fac te ipsum et nos. Respondens autem alter increpabat eum dicens: Neg, tu times Deum qui in eadem damnatione es? Et nos quidem justè, nam digna factis recipimus; hic vero nihil mali gescit. Et dicebat ad Jesum: Domine memento mei cum veniris in regnum tuum. Et dixit illi Jesus: Amen dico tibi; hodie tecum eris in Paradiſo. Erat autem hora fere sexta, et tenebrae factæ sunt in universam terram usq; ad horam novam. Et obscuratus est sol et velum templi discissum est in duas partes. Et clamans voce magna Jesus, ait: Pater in manus tuas commendabo Spiritum meum, et hoc cum dixisset, expiravit.

IN recitato texture refert S. Lucas. Evang: quomodo salvator noster Christus Jesus; postquam juxta petitio nem & clamorem Iudaorum a Pilato esset condemnatis

ad mortem crucis, & latro Barabbas dimissus esset; ed
etus sit ad supplicium, videlicet quod quidam ex agro
veniens, coactus sit portare crucem post Jesum: quod
etiam magna multitudo populi, nec non mulieres vene-
rint post eum flentes & lamentantes super eum, & quod
Iesus conversus dixerit: Filiæ Hierusalem nolite flere su-
per me, sed super vos ipsas flete, & super filios vestros.
Quia Ecce! Veniunt dies in quibus dicent: Beatae steri-
les, & ventres quæ non genuerunt & ubera quæ non la-
ctaverunt. Tunc incipietis dicere montibus, cadite su-
per nos: Et collibus, operite nos. Nam si in ligno hu-
mido hæc fiunt in arido quid fiet, Porrò indicat Evan-
gel. quod ducti sunt cum Iesu duo facinorosi cù eo inter-
mendi. Et quod crucifixerint Christum in loco qui vo-
catur Calvaria, & duos illos facinorosos unum ad dextrâ
alterum ad sinistram. Resert etiam Evangel. quod Christo
in cruce dixerit patri coelesti: Pater, remitte illis nesciunt
enim quid faciunt. Quod etiam milites partientes vesti-
menta ejus, jecerint lortem super ea. Quodq; populus
stans & spectans sanis exceperit eū & primores dixerint:
alios servavit, servet seipsū si hic est Christus electus Dei.
Illudebant ei & milites accedentes & acerū offerentes ei,
dicentesq; Si tu es Rex ille iudeorum serva temetipsum.
Deinde commemorat Evang: fuisse quandam inscriptio,
nem scriptam suprà eum, literis Græcis, Latinis & Hebrai-
cis: Hic est Rex iudeorum. Quod etiam unus ex faci-
norosis illis suspensis, con vitiatus sit Christo dicens: Si
tu es Christus ille & te ipsum & nos serva? cui respon-
dens alter objurgavit eum dicens: Ne Deum tu quidem
times cum in eadem sis damnatione, & nos quidem justè
nam digna factis recipimus, iste vero nihil mali fecit. Et
hic dixit Iesu Domine memento mei cum veneris in
regnum

regnum tuum. Huic Iesu mox dixit: Amen dico tibi
hodiè tecum eris in Paradiſo. Confirmatur hic ter-
tius Articulus fidei nostræ, videlicet quod rectè credamus esse
post hanc vitam paradíſum & vitam æternam. Excis-
tamur etiam ad orandum: Pater noster qui es in celis
libera nos à malo, ut cum hora mortis venerit felicem exis-
tum largiatur, ut in Christum firmiter credamus, eiq; ani-
mam nostrâm commendemus & sentiamus in nobis vo-
cem Christi, hodiè tecum eris in Paradiſo.

P A R T E S.

1. De Christi Salvatoris nostri ad passionem &
mortem crucis eductione.

2. De Christi Salvatoris nostri, crucifixione,
passione & verbis in cruce.

Atq; hæ sunt istæ partes, quas hac vice breviter & sim-
pliciter tractare constituimus: Omnipotens & aeternus
Deus, Pater noster cœlestis dilectissimus, nobis omnibus benedi-
cas, cunctaq; utiliter & fructuose cedere faciat.

P A R S P R I M A

In qua meditamur:

I. Christi ad suam passionem

& supplicium eductionis modū: Restabat Domino nostro
Iesu Christo supplicium ultimum subeundum, mors vi-
del: crucis, quam licet summa obedientia perferre ac su-
bire voluerat, & totus ad expediendum redemptionis no-
stræ officium flagraverat, ut nullo ipso ad mortem opus
fuisset

fuisset ductore; tamen milites ipsum ligatum duxerunt;
atq; ut à populo facilius crederebatur ipsi facinorosum eis
esse, & omnino hoc ignominiosissimo mortis genere di-
gnum, una cum illo duos notarios latrones ad supplicium
educunt, arbitrantes fore, ut quales viderent Christi in
suppicio socios, talem existimarent quoq; Christum
esse.

L. C. Placuit sic Divinæ providentiae ut is qui omni-
um erat Sanctissimus & alios Sanctificans inter sceleratos
numeraretur, ne nos peccato corrupti & perditi in horri-
bilem traheremur Dæmonum societatem. Digni eramus
eum servo ito nequam debente Domino suo decem
millia talentorum, ligari pedibus & manibus tradi carni-
ficibus cruciandi: Verum Christus captivus dueitur ad
supplicium, ut nos ab æterna captititate liberaret & nos
ab æternis cruciatibus redimeret. Eramus omnes sine
veste nuptiali, digni qui ligaremur pedibus & manibus
& projiceremur in tenebras exteriores in quibus est fletus
& stridor dentium, Matth. 22. Verum Christus captivus
ad supplicium ductus nobis sogenam justitiae acquisivit, quâ
nos induitos cœlestis paterfamilias in numero suorum
convivarum lubentissime patietur, nulla enim est con-
demnatio in his qui sunt in Christo Iesu.

II. Locum ad quem educeba-

tur Christus. Extra portam urbis Hierusalem ductus est
Christus ad locum qui vocatur Chaldaicā lingvā Golgotha
quod significat caput vel cranium. Ideoq; Evangelistæ
interpretati sunt per locum Calvaria, quod illic crania
sparsa videbantur hominum, vidz. suppicio extremo
affectorum, quorum ossa in sepulchris jacebant non sine
horro.

horrore, prætereuntium, ut disserent timere Deum &
à vitijs abstinere, cum talia spectarent.

L. C. Venit hie consilium Dei expendendum, in eo
quod Christus non solum de more & contumelie, com-
muni ut alias sceleratus ad locum hunc supplicij perdu-
ctus sit. Quod Judæi quidem solum intenderant; Sed
ut figura esset & signum nos ex Paradiſo exules extorres
non posse denuo intromitti, nisi Christus quasi hominū
bonorum consortio indignus urbe exiret. Sic consiliū
Dei hoc explicat Apostolus Heb. 13. v. 11. Quando dicit
Christum egressum esse portā urbis, ut suscepta maledi-
ctione qua nos tenebat, quasi rejectitus fieret, atq; hoc
modo expiaret nostra peccata. Sicut jubebat Deus ex-
tra castra comburi animalium corpora, quorum infere-
batur in Sanctuarium pro expiatione Sangvis, Num. 19:
v. 3. Ignominiosus quidem locus, foedus & foedus Chris-
to interim nihil obfuit, quo minus & illie gloriosum sta-
tueret victoriae suæ trophæum, omnibus suis hostibus ter-
ribile, nec non offerret sacrificium, cuius odor per totum
terrarum orbem Deo patri esset inviſimus.

III. Quid contigerit in Christi

exitu. Primum, quod Simon Cyrenæus præter opinio-
nem cogitur ad portandam Christi crucem.

L. C. Tollamus & nos quisq; suam crucem & sequam-
mur Christum. Etiam si enim caro eam non libenter ferat
tamen est valde salutaris. Etenim qui cum Christo pa-
tiuntur adversa, etiam cum Christo in æternum regna-
bunt. Ut autem Christus aliquando à cruce liberatus
fuit, ut postea gravius cruciaretur; Sic interdum ab affli-
ctione liberamur, ut nos ad majora paremus: tandem au-
tē liberabimur ab omni malo, & æternâ felicitate fruētur.

Alterum quod contigit in Christi exitu ab urbe. Con-
fluebat ad Christum ex euentu multitudo populi & mulie-
rum, quae plangebant & lamentabantur eum. His Chri-
stus respondit dicens: nolite flere super me, sed super fi-
lios vestros, & super vos ipsas flete Quoniam eccl. ve-
niunt dies in quibus dicent, beatæ steriles & ventres qui nō
genuerunt, & ubera quae nō lactaverunt. Tunc enim
incipient præ angustia & desperatione dicere montibus,
cadite super nos: Et collibus operite nos. Quia si in hu-
mido hæc faciunt in arido quid fiet. Si enim inquit Chris-
tus ego qui sum frugifera & optima arbor propter aliena
peccata tam crudeliter tractor, quænam mala expectan-
da sunt illis arboribus infrugiferis, quæ nulos bonos fru-
ctus ferunt?

L. C. Non sentiendum quod Judæis, Christi persecu-
toribus (& alijs impijs impenitentibus hominibus) tan-
tum corporalia & temporalia supplicia parata sint: qui
enim non agunt poenitentiam, æternis cruciatibus objici-
entur, & in judicio extremo, intuentes in faciem Dei ira-
ti, optabunt, ut à montibus obruerentur. Porro cum
homines scelerati vident pios in hoc seculo affligi, cogi-
tent illud Petri, si judicium i.e. castigatio domo Dei incipit.
quis finis eorum erit qui non credunt Evangelio? Et si
justus vix salvatur, impius & peccator ubi comparebūt?.

Pet. 4. Arbor enim noa ferens bonum fructum exciditur
& in ignem fz inextingvibilem coniicitur. Matth. 7.

SECUNDA PARS.

Vidimus in primâ parte Christum ex euentu ad
mortem, quamvis sponte currentem ad apponen-
dam animam; tamen ut facinorosum deductum à mi-
litibus inter alios duos facinorosos: Vidimus Simonem
Cyrenæ.

Cyreneum portantem crucem Christi, nec non turbans
flentem & lamentans eam Christum. Percepimus
etiam Christi ad illas sermonem. Quid vero passus
sit in cruce, quid ante mortem loquatur in hac secunda
parte considerabimus.

In qua meditamur:

I. Christi crucifixionem. Vo-

luit Christus crucifixi, ut typo responderet veritas. Si-
c ut enim Moses exaltavit serpentem in deserto: Ita exal-
tari (hoc est, ligno crucis affigi) oportuit filium hominis
ut omnis qui credit in eum, non percitat, sed habeat vitam
æternam. Joh. 3. Et Christus expansis in cruce manibus
mori voluit, ut nos omnes ad se traheret. Et Ecclesiam
in ultimis suis sibi ciperet. Cum exaltatus fuero, inquit filius
Dei, omnes traham ad me ipsum. Joh:14:v:32. Christus
pendens in ligno crucis, redemit nos de maledictione
legis. factus est pro nobis maledictum, scriptum enim
est: maledictus omnis qui pendet in ligno. Impetravit
autem nobis eccelestem & æternam benedictionem, Abra-
hamo & filiis Abraham promissam, Gal. 3. Christus in cru-
ce moriens si. nul fuit & sacerdos & sacrificium: suum
enim corpus in ligno crucis obtulit patri, & Sangvinem
suum ibi effudit pro totius mundi peccatis & impetravit
æternam redemptionem, i. Joh. 1. & 2. Heb. 9. & 10. Quo-
modo hoc supplicium peragebatur, Satis nos docere po-
terit inspectio imaginis crucis Christi, in templis Christia-
norum usitatisima. Fiebat autem ita crucifixio: bra-
chiis per patibulum expansis, corpus nudum, Sangvino-
leatum, acerum; & pra dolorum acerbitate tremulum

Clavis per manus atq; pedes transverberatis, arctissimè crudelissimeq; ad trabem crucis basi veluti in aërem suspendunt: Quemadmodum nostrætate solent rotas quibus latronum implicantur contracta membra. Fiebatq; crucifixio Christi non ad morem Judaicum; Sed Ethnicum. Judæi enim lapidatos primum in prominentem stipitis medium temonem colligatis manib; suspendebant, & ad vesperam depositum cadaver sepeliébant. Römani vero pro suo more vivos clavis affigebant cruci, expansis sive explicatis per plenum sive totum temonem brachijs, erectosq; atrocissimo genere mortis in sublimi suâ Sponte interire sinebant. Propterea inquit David in persona Christi; foderunt manus meas ac pedes meos, numerabo omnia ossa mea, ipsi appetiunt & contemplantur me. Unde colligitur, membra Domini ita fuisse in cruce, expansa atq; distracta, ut singula proprium ossa, omnes detinique coûte diaumerari posuerint. Fuit autem supplicium crucis cum prius infame probossum, atrox & crudele; idq; duplice nomine, i propter suspenditum: quod apud omnes gentes semper fuit infame & atrox. Paulus certe ex lege Deut. 21. v. 23. Execrabilis est sive maledictus omnis qui pendet in ligno. Ideo Moses principes fornicationem suspendit, Num. 25. Sic & Josua quinq; Reges Amorhaorum suspendit. Jos. v. 7. Apud Ægyptios maxima scelerâ expiabantur suspendio, quemadmodum videtur licet ex Gen. 29. ita apud Medos & Persas proximo & probrofissimo suppicio. habebatur suspicio Quod testatur Historia Esther cap. 5. & Editæ cap. 7. 2 Quia crucifixi sua sponte ac lente torturis subiuste magis magisq; exercit. entibus maximo ac diutarino cum cruciatu excederent, nulla forinsecus accedente violentiâ, quæ semel infernâ vitam abrumperet.

Adeo

Ideo enim apud Johannem Iudei petunt a Pilato, ut offere
si ve crura eorum frangerentur, quos crucifigi iusletas
nisi enim privilegio quodam id concessisset miseris latro-
nibus tam dipendendum fuerat vivis, donec lentè mor-
tæ doloris vis eos extinxisset. Confractio autem crurum
mortem naturabat.

L. C. 1. Ex hoc mortis genete quo Christus mori-
voluit, vidz. omnium acerbissimo & ignominiocissimo
satis superq; apparet, quanto erga nos Christus amore fla-
graverit. Amor hic explicari non potest, omnem hu-
manitatem amorem superat. Utinam & nos cum opus est
non reculerimus pro eo & in românis ejus gloriam quævis
martyris genera. Discipulus non est supra magistrum,
non servus supra Dominum. Si cum Christo patimur
etiam cum illo regnabimus. Passionis tamen in hoc
mundo breve tempus, Sed immarcessibilis corona æterna
erit sine fine.

L. C. 2. Apostolus Paulus crucifixionem Christi
allegat nos ad docendum, hoc inquit sentire in vobis quod
& in Christo Iesu, qui cum esset in formâ Dei non duxit
rapiam parem esse cum Deo, Sed ipse se exinan-
vit formâ servi acceptâ similis hominibus factus, & ha-
bitu inventus ut homo, ipse se subnisi factus obedientis
ad mortem, mortem autem crucis. Phil. 2:

II. Vestimentorum suorum à militibus partitionem. Hanc partitionem vestimentorum Christi David inter passiones Christi refert. Psal. 22: v.19 Partitionur vestimenta mea inter se & super tunica mea projiciunt sordem. Noluerunt milites tunicam Christi dividere quia inconsutilis erat.

L. C. Hodie vestimenta Christi dividunt, & de ijsla-

dunt, qui facultates ad ministerii & Scholarum conservas-
tiones necessarias diripiunt, & in privatos usus convertunt
Patiem. et enim feramus, si aliquando eam nostras facul-
tates propter Christum amitterimus. Revocate in memo-
riam, inquit Epist. ad Heb. 10:32, & seqq. Superiores dies;
quibus postquam illustrati fuisti, ingens certamen affli-
ctionum sustinuisti. Partim quidem dum cum con-
vitijs & cum afflictionibus in theatrum estis producti:
partim vero dum socij facti estis eorum, qui sic agitantur
Nam & de vinculis meis mecum doluisti, & directionem
eorum quaζ vobis suppeditabat cum gaudio exceptisti, ut
qui sciretis vos habere apud vos potiorem substantiam
in cœlis quaζ permaneat. Ne igitur abiecte liberam
illam professionem vestram, quaζ magnam habet præ-
mij retributionem. Nam tolerantia vobis est opus, ut
voluntati Dei obsequuti reporteis promissionem illam.

III. Spectatorum derisionem.

Deridebant Christum principes Sacerdotum, & alij di-
centes: alios si vos fecit, scipsum nunc salvum faciat, si
hic est Christus Dei electus. Illudebant ei & milites ac-
cedentes & acetum ei offerentes, cum ille sitiret & potum
peteret, dicentes: Si tu es Rex Iudaorum salvum te fac.
Murmurabant Iudei contra inscriptionem crucis Chri-
sti, quaζ erat: J E S U S NAZARENUS REX JUDÆO-
RUM, referentes quod nominabatur Rex eorum. Unus
eum ex latronibus blasphemabat eum dicens: Si tu es
Christus, salvum fac te ipsum & nos.

L. C. Voluit Christus nostra causa irrideri, ne nos
perpetuo Diabolis ludibrio essemus. Solet autem mun-
dus filij Dei in cruce & afflictionibus eorum, amarulen-
ter insultare, lastari de illorum angustijs, & dolere quod

non & gravius facete eis queant, hic opus est patientia: Imitandum Exemplum Christi, sit fortitudo nostra in silentio, & spe, non reddenda maledicta pro maledictis, benedicamus maledicentibus nobis. Deus quidem minatur se maledicetur maledicentibus Abraham. Gen:12. Sed Christus nos docuit ut maledicentibus. Benedicamus Luc:6:28.

IV. Quid Passus est in cruce.

Sitimus acerbissimos dolores & tandem mortem ipsam., L. C. Simus & nos parati ad quævis sufferenda: Sitimus famem, nuditatem, dolores, & gritudines in membris nostris. Christus ipse talia passus. Memores simus verborum Christi ad passionem euntis. Si hæc facta sunt in ligno viridi, quid in arido fieri. Si hæc Dominus passus est innocens, quid accidet servis inutilibus, scientibus voluntatem Domini & non facientibus.

V. Verba Christi in cruce.

Quorum.

1. Est Deprecationis: quo pro crucifigentibus se apud D'num patrem intercedit, & veniam ipsi dari petat, illos excusans, quod ex ignorantia fecerint.
2. Cura & sollicitudinis, pro matre sua, quam commendat Johanni discipulo quem dilexit.
3. Consolationis ad latronem poenitentem atq; rogantem, ut Christus ipsius recordaretur, cum venerit in regnum suum. Respondit itaq; Christus dicens: hodie mecum eris in paradyso, hoc est in caelesti gloria.
4. Querimoniæ: non ex desperatione, quasi natura Divina humilitatem deserere valuerit. Sed quod protectionem ab hostibus Dei subtraxisset. Fuit vox hominis de sua miseria conquerentis, & illius finem expectantis. Quod ait Evangelista quosdam illic flantes dixisse: Eliam vocat iste. Hieronymus sic explicat. Non omnes, inquit, sed quidam quos arbitror fuisse milites Romanos non intelligentes Hebraicæ lingvæ proprietatem, sed ex eo quod dicit Eli pura sunt Eliam ab eo invocatum, si autem Judeos, qui hoc dixerint intelligere hic voluerintur; hoc more sibi solito fecisse, ut Dominum hunc imbecilitate laborantem responderent sic loquuntur.
5. Sicutius: Nam dicit sitio. Sitio illa ex naturalibus causis orta, vulnera &

Sanginis profusionem comitata. Interim inter illam suam fuisse aliquod sanguinis desiderii generis humani statuere impium non est.

Consummatio. Consummatum est inquit Christus,

Commendationis animæ suæ in manus Patris coelestis. In manus tuas, ait, commendabo Spiritum meum. Atq; hoc ipso Spiritum quoq; reddidit.

L. C. Etiam si verba hæc salvatoris nostri de pluribus rebus nos admoneant & quodlibet verbum vix integræ concione explicari possit; tamen summatum ex his verbis discamus. Proximo nos offendenti condonandū esse, etiam pro illo apud Deum orandum, ut Deus ei concedet illud quo nos offendit. Suis etiam prospicere quo eis bene sit docet nos exemplum Christi curantis, ut matre bene esset post suam mortem. Peccatorum remissio, cuivis peccatori penitenti non denegāda, sed suslus & vita æterna annuncianta. De dolorum acerbitate querelæ non displicet Deo modo cum fide coniuncta. De Dei misericordia & voluntate faciens di bonum finem cum tentatione, ut perferrere possumus. Patienter ferre fatim, famē, & alia hominis est Christiani, & dum fatimus refocillemus nos hī Christi sitientes animarum nostrarum salutem. Nemo etiam existimet se suis meritis salvatum iri, Christus contumnavit suā passione & morte omnia ad salutem necessaria. Christi verbum est; consummatum est. Optandum semper ut in aeterno Exemplo Christi animā nostrā. Deo firmā fiduciā commendare queam⁹. Atq; hæc dicta sunt de hisce duabus partibus: Quarum prima, ut audivisti, erat de Christi ad passionem eductione. Secunda de Christi crucifixione, passione, & verbis.

Dulcissime Domine Jesu Christe splendor Paternæ gloria, & sol iustitiae, qui pro me indigno servulo tuo dignatus es pati tam acerbam mortem (crucis vidz:) praesta mihi gratiam tuam, largire ut meipsum mortificem quoq; omnia vitia, ut crucifigam corpus meum, & appropinquante vita termino mihi morienti qds, defendas me ab hostibus, eripias me de ærumnis consoleris gementem, confortes trementem, refoveas deficientem, suscipes expirantem, ultimum verbum tuum in cruce, sit ultimum meum in hac luce, & cum amplius fieri non possum exaudi finale desiderium meum redemisti me Domine Deus veritatis.

Benedictio, & Claritas & Sapientia, & Gratiarum actio, & Honor, & Virtus, & Fortitudo, DEO nostro, in Secula seculorum, Amen. Apoc, 7:12.

Q U A S T I O N E S I.

Cur Christus primū, deinde Simon Cyreneus crucē portarit?

2. (A) ut responderet typus: Isaac enim cum à Patre hostia duceretur, lignum ipse sibi portans, Christi exiitum iam tunc denotabat in victimam concessum à patre, lignum passionis suæ baiulantis. (B)

3. Quomodo Deus fit passus?

Hoc humana intelligentia pervestigare nequit, quā ratione id factum sit.